

Sygn. akt II AKa 401/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 grudnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący SSA Grzegorz Salamon

Sędziowie SA Krzysztof Karpiński

SO (del.) Ewa Gregajtys (spr.)

Protokolant st. sek. sąd. Małgorzata Reingruber

przy udziale Prokuratora Hanny Gorajskiej-Majewskiej

po rozpoznaniu w dniu 21 grudnia 2015 r.

sprawy M. S. urodzonego (...) w S., syna T. i A. z domu O.

oskarżonego z art. 152 § 2 kk

na skutek apelacji wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z dnia 30 września 2015 roku w sprawie sygn. akt V K 163/13

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu Warszawa-Praga w Warszawie do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

M. S. został oskarżony o to, że w okresie od 10 kwietnia do 8 maja 2012 roku w W. oraz innych miejscowościach pobytu nakłaniał kobietę ciężarną – M. O. do przerywania ciąży z naruszeniem przepisów ustawy o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży z dnia 7 stycznia 1993 r. w ten sposób, że osobiście i telefonicznie nalegał na usunięcie przez M. O. ciąży, prezentował jej dane klinik na terenie Słowacji, w których wykonywane są zabiegi przerywania ciąży oraz oferował w tym zakresie pomoc finansową, tj. o czyn z art. 152 § 2 kk.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie, wyrokiem z dnia 30 września 2015 roku, w sprawie V K 163/13 uniewinnił oskarżonego od popełnienia zarzuconego mu czynu.

Sąd, na podstawie art. 230 § 2 kpk, nakazał zwrócić M. O. telefon komórkowy N. wraz z kartą SIM, opisany w wykazie dowodów rzeczowych nr 1 pod poz. 1 na karcie 91 akt sprawy, zaś dowody rzeczowe w postaci laptopa(...), telefonu komórkowego marki S. wraz z kartą i ładowarką oraz telefonu komórkowego marki N. wraz z kartą i ładowarką – opisane w wykazie dowodów rzeczowych nr 2 pod poz. 1-3 na karcie 215 akt sprawy nakazał zwrócić A. (...). Rozstrzygając w przedmiocie kosztów sądowych postępowania, sąd obciążył nimi Skarb Państwa.

Apelację od wyroku wniósł prokurator.

Powołując się na treść art. 425 § 1 i 2 kpk oraz art. 444 kpk wyrok zaskarżył w całości na niekorzyść oskarżonego a na podstawie art. 438 pkt 1 i 2 kpk zarzucił:

I. obrazę przepisów prawa materialnego a mianowicie art. 152 § 2 kk w zw. z art. 115 § 1 kk poprzez ich błędną wykładnię wyrażającą się w stwierdzeniu, iż przepis określający byt przestępstwa zarzucanego oskarżonemu nie ma zastosowania do zabiegów przerwania ciąży dokonywanych za granicą, podczas gdy sytuacja ta jest obojętna z punktu widzenia ustawowych znamion wskazanego występku, gdyż ustalone nakłanianie do aborcji na terytorium R. (...) nie mieściło się w ramach sytuacji odpowiadających wyjątkom przewidzianym ustawą z dnia 7.01.1993 roku,

II. obrazę przepisu prawa materialnego skodyfikowanego w art. 6 § 2 kk poprzez pominięcie jego znaczenia w ustalonym stanie faktycznym i błędne uzależnienie odpowiedzialności oskarżonego od lokalizacji miejsca, w którym miało dojść do proponowanego ciężarnej zabiegu aborcji, albowiem działanie oskarżonego zostało sfinalizowane w P. i podlega w całości rygorom kodeksu karnego,

a z ostrożności procesowej

III. obrazę przepisów postępowania karnego mającą wpływ na treść orzeczenia a mianowicie art. 7 kpk, art. 410 kpk polegającą na przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów w drodze pominięcia ustaleń wynikających z materiału dowodowego obrazującego pochodź przestępstwa, wskazujących iż element zakrajowości przy nakłanianiu ciężarnej do poddania się aborcji został przez oskarżonego użyty w dn. 17.04.2012 roku a zatem ósmego dnia trwającego podżegania wyczerpującego znamiona występku z art. 152 § 2 kk.

Prokurator, podnosząc takie zarzuty, na podstawie art. 427 § 1 kpk i art. 437 kpk, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Obrońca oskarżonego, w odpowiedzi na apelację, wniósł o jej nie uwzględnienie i utrzymanie w mocy zaskarżonego wyroku.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja prokuratora jest zasadna i to w stopniu oczywistym a jako taka skutkowałą uwzględnieniem zawartego w niej wniosku.

Rację należy przyznać skarżącemu, że wyrok sądu pierwszej instancji zapadł z obrazą prawa materialnego a to art. 152 § 2 kk, który to przepis ma zastosowanie do oceny prawnej ustalonego w sprawie stanu faktycznego. Trafnie także skarżący, wobec niekwestionowanych ustaleń faktycznych, zakwalifikował uchybienie sądu pierwszej instancji w ramach względnej podstawy odwoławczej ujętej w art. 438 pkt 1 kpk.

Przepis art. 152 § 2 kk penalizuje zachowanie polegające na udzieleniu kobiecie ciężarnej pomocy w przerwaniu ciąży z naruszeniem przepisów ustawy lub nakłanianie jej do tego. Warunki dopuszczalności przerywania ciąży określa Ustawa z dnia 7 stycznia 1993 roku o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (Dz. U. Nr 17, poz. 78 ze zm.). Zgodnie z jej regulacją, przerywania ciąży może dokonać jedynie lekarz, w warunkach i przy spełnieniu przesłanek ujętych w art. 4a ust. 1 – 10 ustawy. Z treści art. 4a ust. 1 ustawy wynika, że przerywania ciąży lekarz może dokonać tylko wówczas, gdy stanowi ona zagrożenie dla życia lub zdrowia kobiety ciężarnej, gdy badanie prenatalne lub inne przesłanki medyczne wskazują na duże prawdopodobieństwo ciężkiego i nieodwracalnego uszkodzenia płodu albo nieuleczalnej choroby zagrażającej jego życiu a także wówczas, gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie, że ciąża powstała w wyniku czynu zabronionego. Zatem tylko w wymienionych sytuacjach przerywanie ciąży jest dopuszczalne i taki też charakter – we wskazanych warunkach – ma czynne zaangażowanie osób trzecich w usunięcie ciąży, również poprzez nakłanianie czy pomocnictwo. Wtedy tylko działanie takie jest prawnie obojętne. Podejmowanie takich zachowań w każdej innej sytuacji jest działaniem z naruszeniem przepisów ustawy w rozumieniu art. 152 § 2 kk.

Wobec argumentacji przedstawionej w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, wskazać także należy, że przepis art. 152 § 2 kk ma dość szczególny charakter, bowiem reguluje nakłanianie i pomocnictwo do czynu, który po stronie sprawcy (czyli kobiety ciężarnej) nie jest czynem zabronionym. W takiej sytuacji, co oczywiste, do podżegania i pomocnictwa nie stosuje się przepisów części ogólnej kodeksu karnego regulujących formy współdziałania przestępnego, bowiem przy tego typu przestępstwach ono nie zachodzi. Tym samym zbieżność opisu czynu stypizowanego w art. 152 § 2 kk z opisem podżegania z art. 18 § 2 kk i pomocnictwa z art. 18 § 3 kk odnosi się jedynie do charakterystyki znamion sprawstwa.

Słusznie także wskazuje prokurator, że przestępstwo z art. 152 § 2 kk ma charakter formalny a zatem odpowiedzialność jego sprawcy jest niezależna od tego, czy do przerwania ciąży doszło, czy też nie a jeżeli doszło, to w jakim miejscu – w kraju, czy poza jego granicami. To powoduje, że sprawca występku ujętego w art. 152 § 2 kk ponosi odpowiedzialność niezależnie od zaistnienia skutku a zatem także miejsca, gdzie skutek ten miał nastąpić. W stanie faktycznym ustalonym przez sąd nie ulega wątpliwości, że wszystkie działania podlegające ocenie na gruncie art. 152 § 2 kk oskarżony podjął na terytorium R. (...) i tę okoliczność, w świetle całokształtu materiału dowodowego sprawy jak i ustaleń sądu w tym zakresie, uznać należy za bezsporną. Skoro zgodnie z art. 6 § 2 kk czyn zabroniony uważa się za popełniony w miejscu, w którym sprawca działał lub zaniechał działania, do którego był obowiązany, to odmienny pogląd sądu pierwszej instancji w zakresie ustalenia miejsca popełnienia przestępstwa w stanie faktycznym analizowanej sprawy, uprawnia zarzut, że wyrok zapadł także w następstwie obrazu powołanego przepisu.

Niezależnie od powyższego, podnieść także należy, że polski system prawny nie ma charakteru precedensowego. Tym samym pogląd wyrażony w orzeczeniu, do którego odwołał się sąd okręgowy, w żadnej mierze nie może stanowić podstawy orzekania w sprawach o podobnym, czy nawet tożsamym przedmiocie rozstrzygania. Stanowisko sądu pierwszej instancji w tym zakresie należy poddać krytyce także z tego powodu, że sąd ten dostrzega dyskusyjność poglądu i tym samym wyroku, do którego się odwołuje, co w powiązaniu z okolicznością, że wyrok ten został uchylony przez Sąd Najwyższy w następstwie uwzględnienia kasacji prokuratora już w dniu 20 listopada 2014 r. w sprawie IV KK 257/14, a zatem długo przed wydaniem wyroku w rozpoznawanej sprawie, niezależnie od słuszności argumentów skarżącego, unicestwia całą argumentację prawną, która legła u jego podstaw.

Mając na względzie te wszystkie okoliczności, Sąd Apelacyjny uwzględnił apelację prokuratora, uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania sądowi okręgowemu.

W jego toku, sąd uwzględni zaprezentowane wskazania prawne wydając rozstrzygnięcie respektujące normy prawa karnego materialnego.